

ระบบบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลก:
การวิเคราะห์รายกลุ่มอุตสาหกรรม

Accounting System of Small and Medium Enterprises in Phitsanulok Province:
The Sector Analysis

ชนิดา ยาระณะ^{1*}, ภัทรพร พงศาปรมัตถ์², สุนทรีย์ ตั้งศรีวงศ์³ และศิริรัตน์ สนชัย⁴

^{1*,2,3,4} คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

Chanida Yarana^{1*}, Pattaraporn Pongsaporamat², Suntaree Tungsrirong³ and Sirat Sonchai⁴

^{1*,2,3,4} Faculty of Business, Economics and Communications, Naresuan University

(Received: June 9, 2020; Revised: July 14, 2020; Accepted: July 22, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและความต้องการการพัฒนาระบบบัญชีของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลก 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบบัญชีของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบบัญชีให้แก่ผู้ประกอบการใน 3 กลุ่มอุตสาหกรรม (ธุรกิจการผลิต ธุรกิจการค้าและธุรกิจบริการ) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นต่อปัญหาของระบบบัญชีของผู้ประกอบการทั้ง 3 กลุ่ม คือ ปัญหาด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ปัญหาด้านความพร้อมของกระบวนการจัดทำบัญชี และปัญหาด้านคุณภาพของข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าทั้ง 3 กลุ่มธุรกิจมีปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการบัญชีและขาดการควบคุมภายในที่ดี แนวทางการพัฒนาระบบบัญชีสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้แก่ การจัดหาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่มีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมพนักงาน และการจัดให้มีการควบคุมภายในที่ดีในองค์กร

คำสำคัญ: 1) ผู้ประกอบการ 2) ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 3) ระบบบัญชี

Abstract:

This research aims to 1) study problems and requirements of small and medium business entrepreneurs in Phitsanulok Province regarding accounting systems, and 2) study guidelines for the development of accounting systems. This research focused on three groups of industries comprising of manufacturing, trading and service sectors, while a mixed-method approach was applied. The results show that the overall opinion of the entrepreneurs in the three industrial sectors on the accounting system problems such as the availability of input elements, the readiness of accounting processes and the quality of accounting information were at a moderate level. While, the qualitative research results revealed that all the three industrial sectors lack personnel with accounting knowledge and lack good internal control. Moreover, the guidelines for the development of accounting systems were a provision of effective accounting software packages, staff training and providing good internal control in the organization.

Keywords: 1) Entrepreneurs, 2) Small and medium enterprises, 3) Accounting system

^{1*,2,3,4} อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี (Lecturer, Department of Accounting)

Email: Chaniday@nu.ac.th

ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561

บทนำ (Introduction)

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises) มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจประเทศไทยเป็นอย่างมากทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม ครอบคลุมภาคเกษตร ภาคผลิต ภาคการค้า และภาคบริการ ข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ปี พ.ศ.2561 รายงานจำนวนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีจำนวนมากถึง 3,070,177 ราย ก่อให้เกิดมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) 7,013,971 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 43.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งประเทศ (Office of Small and Medium Enterprise Promotion (OSMEP), 2019, p. 1-02) โดยข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ระบุว่าโครงสร้าง GDP ของประเทศไทย และ GDP ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา) แม้ในภาคอุตสาหกรรม จะมีบทบาทลดลงเรื่อย ๆ ตามโครงสร้างการผลิต และการลงทุนที่เปลี่ยนไป เนื่องจากการเคลื่อนย้ายฐานการผลิต รวมทั้งความผันผวนของเศรษฐกิจโลก แต่สำหรับภาคการค้าและบริการนั้น กิจกรรมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยมีบทบาทอย่างมาก และโดดเด่นในด้าน GDP จำนวนกิจการและจำนวนการจ้างแรงงาน การเติบโตในอัตราที่สูงต่อเนื่องนี้มีส่วนสำคัญที่ช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศไทยยังคงเติบโตได้ (Office of Small and Medium Enterprise Promotion (OSMEP), 2019, p. 1-01) ปัจจัยสนับสนุนให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เติบโตต่อเนื่องในช่วง 5 ปี ได้แก่ ภาคการค้าและภาคบริการ ขยายตัวต่อเนื่อง การขยายตัวของการบริโภคครัวเรือนและภาคเอกชน การเติบโตของ E-commerce ภาคการท่องเที่ยวยังเติบโตต่อเนื่อง นโยบายและมาตรการส่งเสริมต่าง ๆ ของภาครัฐ (Office of Small and Medium Enterprise Promotion (OSMEP), 2019, p.1-04) ดังนั้นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลกซึ่งนับได้ว่าเป็นพื้นที่

เมืองเล็ก (Hinterland) และเป็นหนึ่งในสมาชิกของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 พบว่าผลการสำรวจสถานการณ์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลกตามข้อมูลของ สสว. มีจำนวนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคการค้าและภาคบริการมากที่สุด ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจที่กำลังเติบโต โดยมีสัดส่วนกิจการค้าและบริการจำนวน 62% แสดงให้เห็นว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลกมีศักยภาพทั้งสองด้านนี้มากที่สุด แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลกับจังหวัดอื่น ๆ ภายในกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง 1 แล้วทำให้เห็นว่าศักยภาพของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในภาคการค้าด้านนี้มีความโดดเด่นในด้านการเติบโต ส่วนศักยภาพของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในภาคบริการเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ นั้นพบว่าพิษณุโลกมีจำนวนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสูงที่สุดในกลุ่มจังหวัด อย่างไรก็ตามจากข้อมูลของ สสว. กลับพบว่าอัตราการขยายตัวของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลกมีอัตราต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มจังหวัด (Office of Small and Medium Enterprise Promotion (OSMEP), 2017, p.27) นอกจากนี้ สสว. ได้รายงานว่ามีบุคคลที่ประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลกมีจุดอ่อนที่สำคัญคือ ผู้ประกอบการธุรกิจ ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไม่สามารถทำธุรกรรมทางการเงินและการกู้เงินกับธนาคารได้ตรงตามเงื่อนไขที่กำหนด (Office of Small and Medium Enterprise Promotion (OSMEP), 2017, p.35)

การจัดทำบัญชีเป็นสิ่งสำคัญสำหรับธุรกิจเจ้าของธุรกิจหรือผู้ประกอบการควรจะมีรู้ด้านบัญชีเป็นพื้นฐาน เนื่องจากข้อมูลทางการเงินของบริษัทในประเด็นต่าง ๆ เช่น ความคุ้มทุนของการลงทุนต่าง ๆ ของบริษัท ประเมินว่าบริษัทมีเงินทุนเพียงพอหรือไม่ และต้องการเงินเพิ่มอีกเท่าไร เพื่อที่จะตัดระดมทุนหรือกู้ยืมกับสถาบันการเงินต่อไป ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้ข้อมูลทางการเงินบัญชีในการยื่นเรื่องต่อสถาบันการเงินเป็นต้น การที่ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจการจัดทำบัญชี ของกิจการ และมีระบบบัญชีที่ดี จะช่วย

ให้งบการเงินที่กิจการนำเสนอออกมาแสดงข้อมูลทางการบัญชีที่สำคัญได้อย่างถูกต้อง และจะทำให้กิจการสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการวางแผนควบคุม และตัดสินใจ อันจะเป็นการวางรากฐานให้ธุรกิจให้เติบโตได้อย่างมั่นคงในอนาคตต่อไป (Olatunji, 2013, p. 13) ในทางตรงกันข้ามหากผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบัญชี และกิจการไม่มีระบบบัญชีที่ดีเพียงพอจึงส่งผลต่อการใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้จากงบการเงิน นอกจากการใช้ข้อมูลในการประเมินสถานการณ์ของกิจการ การประเมินความเพียงพอของเงินทุนดังกล่าวข้างต้นแล้ว อาจส่งผลต่อการวางแผนภาษีและการจ่ายภาษี เนื่องจากการทำบัญชีไม่ถูกต้อง ประกอบกับการมีความรู้ความเข้าใจน้อย ไม่สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและเข้าใจความซับซ้อนของระบบภาษีทำให้ชำระภาษีไม่ถูกต้อง (Onugo, 2005, p.4; Prabpai, Kittilap and Ninpong, 2020, p.36) ซึ่งอาจทำให้การพัฒนาธุรกิจชะงักงันได้

เนื่องจากสภาพการประกอบธุรกิจในแต่ละอุตสาหกรรมมีความแตกต่างกัน และย่อมส่งผลต่อปัญหาที่พบเกี่ยวกับระบบบัญชีของกิจการที่แตกต่างกันไปด้วย การทราบถึงปัญหาและความต้องการการพัฒนา ระบบบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมโดยละเอียด และทำความเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะและแนวทางการพัฒนารูปแบบของระบบบัญชีที่ดีสำหรับแต่ละประเภทธุรกิจ จะทำให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้ธุรกิจมั่นคงและขยายเติบโต เป็นฐานไปสู่ธุรกิจขนาดใหญ่ ช่วยในการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC และเป็นการสร้างความตื่นตัวให้กับผู้ประกอบการไทยเพื่อเข้าสู่การแข่งขันทางการค้าในตลาดต่างประเทศที่มีฐานลูกค้าใหญ่ขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพและความพร้อมได้มีโอกาสเติบโตในตลาดโลก ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระบบบัญชีของกิจการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบบัญชีให้แก่

ผู้ประกอบการ อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการ และใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจของผู้ประกอบการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการพัฒนา ระบบบัญชีของผู้ประกอบการ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบบัญชีให้ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามแนวทางที่ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจทางธุรกิจ

คำถามงานวิจัย (Research Questions)

1. ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลกในแต่ละอุตสาหกรรม มีปัญหาอะไรบ้างเกี่ยวกับระบบบัญชีในกิจการของตน และมีความต้องการการพัฒนา ระบบบัญชีในกิจการของตนอย่างไรบ้าง
2. ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลกในแต่ละอุตสาหกรรมมีระดับปัญหาเกี่ยวกับระบบบัญชีในกิจการของตนแตกต่างกันหรือไม่
3. ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลกในแต่ละอุตสาหกรรมเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบบัญชีอย่างไรบ้าง

กรอบแนวคิดของการวิจัย (Research Framework)

ตัวแปรต้น ประกอบด้วย

1. ประเภทของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้แก่ ธุรกิจกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต ธุรกิจกลุ่มอุตสาหกรรมการค้า ธุรกิจกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ
2. ขนาดของธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดย่อม

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

1. ปัญหาระบบบัญชีของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2. ความต้องการพัฒนาระบบบัญชีของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สมมติฐานการวิจัย (Hypotheses)

ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแต่ละประเภทอุตสาหกรรมมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาบบัญชีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

ค่านิยมของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise (SMEs)) สำหรับประเทศไทย มี

พระราชบัญญัติส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 เป็นกฎหมายหลักที่กำกับดูแลธุรกิจประเภทนี้ โดยให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ในการกำหนดเงื่อนไขว่ากิจการใดเข้าข่ายเป็น ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และได้ออกประกาศเป็นกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงาน และมูลค่าทรัพย์สินถาวรของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ณ วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2545 (Ministerial regulations on determining the number of employment and fixed asset value of small and medium enterprises , 2002 ดังตาราง 1

ตาราง 1 ขนาดของกิจการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนิยามของกระทรวงอุตสาหกรรม

ประเภทกิจการ	ธุรกิจขนาดย่อม		ธุรกิจขนาดกลาง	
	การจ้างงาน	มูลค่าทรัพย์สินถาวร*	การจ้างงาน	มูลค่าทรัพย์สินถาวร*
กิจการผลิต	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	51-200 คน	เกิน 50-200 ล้านบาท
กิจการค้าส่ง	ไม่เกิน 25 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	26-50 คน	เกิน 50-100 ล้านบาท
กิจการค้าปลีก	ไม่เกิน 15 คน	ไม่เกิน 30 ล้านบาท	16-30 คน	เกิน 30-60 ล้านบาท
กิจการบริการ	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	51-200 คน	เกิน 50-200 ล้านบาท

จากตาราง 1 ในกรณีที่จำนวนการจ้างงานของกิจการใดเข้าลักษณะของธุรกิจขนาดย่อม แต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรเข้าลักษณะของธุรกิจขนาดกลางหรือมีจำนวนการจ้างงานเข้าลักษณะของธุรกิจขนาดกลาง แต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรเข้าลักษณะของธุรกิจขนาดย่อม ให้ถือจำนวนการจ้างงานหรือมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่น้อยกว่าเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

มูลค่าสินทรัพย์ถาวร พิจารณาจาก ก. มูลค่าสินทรัพย์ถาวรสุทธิไม่รวมที่ดิน ตามที่ปรากฏในงบการเงินล่าสุดของกิจการที่ได้จัดทำขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี ข. มูลค่าสินทรัพย์ถาวรซึ่งไม่รวมที่ดิน ตามที่ได้รับการประเมินจากสถาบันการเงินหรือบริษัทที่ปรึกษาทางการเงินที่น่าเชื่อถือ ในกรณีที่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรสุทธิตาม ก. และ ข. ต่างกัน ให้ถือจำนวนที่น้อยกว่าเป็นมูลค่าสินทรัพย์ถาวร (Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand, 2018)

นอกจากนิยามดังกล่าวข้างต้นแล้ว กรมสรรพากร ได้พิจารณาลักษณะของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งมีหลักเกณฑ์ 3 ลักษณะ คือ 1) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนชำระแล้ว ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกิน 5 ล้านบาท และมีรายได้จากการขายสินค้าและให้บริการในรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกิน 30 ล้านบาท 2) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีสินทรัพย์ถาวรไม่รวมที่ดินไม่เกิน 200 ล้านบาท และจ้างแรงงานไม่เกิน 200 คน และ 3) เป็นกิจการที่ขายสินค้าหรือให้บริการในราชอาณาจักรที่มีรายรับไม่เกิน 1.8 ล้านบาทต่อปี ซึ่งได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ในปัจจุบันนิติบุคคลที่ได้รับสิทธิประโยชน์ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิ 300,000 บาทแรก ได้แก่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนชำระแล้ว

ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกิน 5 ล้านบาท และมีรายได้จากการประกอบกิจการไม่เกิน 30 ล้านบาท ต่อรอบระยะเวลาบัญชี (Revenue Department, 2018)

กิจการผลิตสินค้า หมายความว่าครอบคลุมถึง การผลิตที่เป็นลักษณะของการประกอบการอุตสาหกรรมทุกประเภท โดยความหมายที่เป็นสากลของการผลิตก็คือ การเปลี่ยนรูปวัตถุให้เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ด้วยเครื่องจักรกล หรือเคมีภัณฑ์โดยไม่คำนึงว่างานนั้นทำโดยเครื่องจักรหรือด้วยมือ ทั้งนี้กิจการผลิตสินค้าในที่นี้รวมถึงการแปรรูปผลิตผลการเกษตรอย่างง่ายที่มีลักษณะเป็นการอุตสาหกรรมการผลิตที่มีลักษณะเป็นธุรกิจชุมชน และการผลิตเป็นการประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือนด้วย (Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand, 2018)

กิจการค้าส่งและค้าปลีก หมายถึง การให้บริการเกี่ยวกับการค้า โดยที่การค้าส่ง หมายถึง การขายสินค้าใหม่และสินค้าใช้แล้วให้แก่ผู้ค้าปลีก ผู้ใช้ในงานอุตสาหกรรม งานพาณิชย์กรรม สถาบัน ผู้ใช้ในงานวิชาชีพ และรวมทั้งการขายให้แก่ผู้ค้าส่งด้วยตนเอง ส่วนการค้าปลีก หมายถึง การขายโดยไม่มีการเปลี่ยนรูปสินค้าทั้งสินค้าใหม่และสินค้าใช้แล้วให้กับประชาชนทั่วไป (Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand, 2018)

กิจการบริการ หมายความว่าครอบคลุมถึงการศึกษา การสุขภาพ การบันเทิง การขนส่ง การก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์การโรงแรมและหอพัก การภัตตาคาร การขายอาหาร การขายเครื่องดื่มของภัตตาคาร และร้านอาหาร การให้บริการเช่าสิ่งบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ การให้บริการส่วนบุคคล บริการในครัวเรือน บริการที่ให้กับธุรกิจ การซ่อมแซมทุกชนิด และการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง (Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand, 2018)

นิยามของ “ระบบบัญชี” และ “ความสำคัญของระบบบัญชี” ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ระบบบัญชี คือ ระบบการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินอันประกอบไปด้วย แบบฟอร์มหรือเอกสารต่าง ๆ บันทึกทางการบัญชี รายงาน ตลอดจนวิธีการและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ได้นำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานและการเงินของกิจการแห่งใดแห่งหนึ่งให้แก่ฝ่ายจัดการ เพื่อช่วยให้ฝ่ายจัดการสามารถปฏิบัติหน้าที่อันอยู่ในความรับผิดชอบของตนให้ลุล่วงไปด้วยดี และเพื่อเสนอข้อมูลบุคคลภายนอกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการนั้น เช่น ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้และส่วนราชการ เป็นต้น (Wilai, Jongjit and Prajit, 2006)

ธุรกิจจำเป็นต้องมีระบบบัญชีที่ดีเพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารในการควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ในกิจการหลายแห่งระบบบัญชีมีความสำคัญมากเพราะนอกจากจะเป็นแหล่งที่จัดหาข้อมูลต่าง ๆ ให้ฝ่ายจัดการแล้วข้อมูลที่ได้จากระบบบัญชีอาจจะเป็นข้อมูลอันแสดงถึงผลการดำเนินงานในรอบระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งฝ่ายจัดการจะได้นำไปใช้ในการประเมินผลของการตัดสินใจในการบริหารงานของกิจการว่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดและยังอาจใช้เป็นหลักในการวางแผนงานในอนาคตอีกด้วย โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมถ้าสามารถนำเอาระบบบัญชีมาใช้ประกอบกับการตรวจสอบและกำกับดูแลธุรกิจจะช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจอย่างมาก (Olaturunji, 2013, p.13) โดยประสิทธิผลของการออกแบบระบบบัญชีจะช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร และส่งผลถึงความสำเร็จของการดำเนินงานของธุรกิจรวมทั้งสามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันได้ (Hongsombud, Ussahawanitchakit, and Muenthaisong, 2012; Rahman, Ahammed, and Uddin, 2015; Laonamtha, 2016)

ปัญหาเกี่ยวกับระบบบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประสบปัญหาในระบบบัญชีในลักษณะที่คล้ายคลึงกันทั่วโลก ตัวอย่างเช่น Maseko and Manyani (2011) ที่ได้ศึกษาระบบบัญชีของกิจการธุรกิจขนาดกลางและ

ขนาดย่อม ในประเทศ Zimbabwe พบว่ากิจการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไม่ได้มีการบันทึกรายการบัญชีอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ขาดความรู้ในด้านการบัญชี ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลทางการบัญชีไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับในประเทศ Nigeria ที่พบปัญหาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่บันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีคู่ ไม่มีการบันทึกรายการค้าอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ขาดนักบัญชีที่มีความรู้ความสามารถและขาดระบบการควบคุมภายในที่ดี (Olatunji, 2013) สอดคล้องกับในประเทศแถบเอเชีย ดังเช่นในประเทศจีน Zhou (2010) พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขาดซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการบันทึกบัญชีให้สอดคล้องกับสภาพจริงของธุรกิจ และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาระบบบัญชี และขาดซอฟต์แวร์ทางการบัญชีที่ดี ผู้ประกอบการในประเทศจีนมองว่าการพัฒนาระบบบัญชีธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นต้นทุนที่สูง และไม่ช่วยลดภาระภาษี เช่นเดียวกัน ในประเทศอินโดนีเซีย พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไม่ได้นำระบบบัญชีเข้ามาใช้ในกิจการ เนื่องจากต้องลงทุนสูงและไม่มีความรู้ในการบันทึกบัญชี (Sriwiyanti, 2016)

ในด้านระบบบัญชีบริหาร Nandan (2010) ได้กล่าวถึงความสำคัญของข้อมูลทางการบัญชีบริหารว่า ข้อมูลทางการบัญชีบริหารมีความสำคัญในการติดตามและควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ของกิจการ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควรจะมีการนำเทคนิคทางการบัญชีบริหารมาใช้อย่างเพียงพอและเหมาะสม เช่นเดียวกับกิจการขนาดใหญ่เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับลูกค้าและองค์กร อย่างไรก็ตามธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ยังคงขาดการนำข้อมูลทางการบัญชีบริหารมาใช้เนื่องจากปัจจัยต้นทุน และความรู้ความสามารถของนักบัญชี (Kirby and King, 1997; Marriott and Marriott, 2000; Mitchell and Reid, 2000) López and Hiebl (2015) พบว่าในกิจการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีการนำการบัญชีบริหารมาใช้ในระดับที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับกิจการขนาดใหญ่ โดยได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างระบบการบัญชี

บริหารในกิจการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของกิจการ บุคลากร และปัจจัยระดับองค์กร โดยให้ความเห็นว่าหากกิจการมีการนำระบบการบัญชีบริหารที่เหมาะสมมาใช้ในกิจการจะส่งผลดีต่อผลประกอบการของกิจการ

สำหรับบริบทของประเทศไทย ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาระบบบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมก่อนหน้านี้ ตัวอย่างเช่น Tirasriwat (2012) ที่ได้ทำการศึกษาปัญหาของสารสนเทศทางการบัญชีที่เป็นอุปสรรคต่อการให้สินเชื่อแก่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยพบว่าปัญหาหลักของสารสนเทศทางการบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ได้แก่ สารสนเทศทางการบัญชีไม่สะท้อนความถูกต้อง ครบถ้วน เที่ยงธรรม และสามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่จัดทำบัญชี หรือจัดทำบัญชีไม่ถูกต้องตามหลักการบัญชี และขาดระบบบัญชี ขาดการควบคุมกำกับดูแลที่ดี นอกจากนี้การวิจัยของ Sengpanich (2015) ที่ได้ศึกษาการบัญชีและการใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อการบริหารจัดการของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตภาคเหนือพบว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่เป็นธุรกิจต่างประเภทกัน มีการใช้ประโยชน์ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อการบริหารจัดการในด้านการวางแผนการดำเนินงาน การสั่งการในกิจการ การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน การวิเคราะห์กำไร การยกเลิกการผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การจัดทำงบประมาณ การปรับปรุงกระบวนการทำงาน การบริหารต้นทุน การวัดผลการดำเนินงาน การบริหารลูกหนี้ และการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรแตกต่างกันจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในปัจจุบันยังคงประสบปัญหาระบบบัญชีเป็นอันมาก ประกอบกับงานวิจัยก่อนหน้านี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงมุ่งทำการศึกษาให้เข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้นในระดับกลุ่มอุตสาหกรรม อันจะทำให้เข้าใจปัญหาและสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบบัญชีให้กับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้อย่างถูกต้องตรงตามสภาพปัญหา และความต้องการใช้ข้อมูลทางการบัญชีของแต่ละประเภทอุตสาหกรรมต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย (Methods)

คณะผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-method Approach) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลก ประเภทนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจในช่วงระยะเวลาระหว่างปี 2560-2562 จำนวนทั้งสิ้น 3,241 ราย (Office of Small and Medium Enterprise Promotion, 2018)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงปริมาณกำหนดโดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ได้จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 356 ราย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรจำแนกเป็นร้อยละตามประเภทกิจการ (ดังแสดงไว้ในตาราง 2) และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) การกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คำนวณตามสัดส่วนของประชากรโดยจำแนกตามประเภทของกิจการ ได้ผู้ให้ข้อมูลหลักรวมจำนวนทั้งสิ้น 20 ราย (ดังแสดงไว้ในตาราง 2)

การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ 20 รายนี้ เนื่องจากเหตุผล 3 ประการ ได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับ การวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ประกอบการที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่เพียงพอที่จะอธิบายถึงระบบบัญชีของธุรกิจของตนจากประสบการณ์ตรงในการประกอบธุรกิจ 2) ข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักนี้สามารถนำไปสู่ข้อสรุปสำหรับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาระบบบัญชีของแต่ละอุตสาหกรรมได้อย่างชัดเจน และ 3) ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด มีความยินดีให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่การวิจัย โดยไม่ถ่วงตัวในขณะที่ให้การสัมภาษณ์ (Panawong, 2019, p. 72) ทั้งนี้ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ให้ข้อมูล รวมถึงรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลแล้วอย่างเคร่งครัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อปัญหาระบบบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) แบ่งเป็น ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดเท่ากับ 1 ระดับความคิดเห็นน้อย เท่ากับ 2 ระดับความคิดเห็นปานกลาง เท่ากับ 3 ระดับความคิดเห็นมาก เท่ากับ 4 และระดับความคิดเห็นมากที่สุดเท่ากับ 5 ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น นำมาแปลความหมายได้โดย ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด (Wongratana, 2007)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาระบบบัญชี ความต้องการและแนวทางการพัฒนาระบบบัญชีของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 2 ชนิดนี้ ได้รับการตรวจสอบความน่าเชื่อถือโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบัญชี 1 ท่าน ด้านการบริหารธุรกิจ 1 ท่านและด้านวิชาการ 1 ท่าน โดยแต่ละข้อคำถามมีค่าคะแนนความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) มากกว่า 0.50 คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis)

ข้อมูลเชิงปริมาณทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ SPSS โดยนำเสนอข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบ ANOVA F-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ข้อมูลเชิงคุณภาพหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยได้ทำการนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วน ถูกต้องทำการลดทอน ลงรหัสข้อมูล จัดกลุ่มองค์ประกอบให้

เป็นแนวคิดและตีความข้อมูลเพื่อระบุทิศทางและเชื่อมโยงเหตุและผลตามกรอบแนวคิด โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการอธิบายผลสัมภาษณ์

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนประชากร		รวม	สัดส่วนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
	ธุรกิจขนาดย่อม	ธุรกิจขนาดกลาง			เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ
1. ธุรกิจการผลิต	1,217	18	1,235	38 %	135	7
2. ธุรกิจการค้า	1,261	12	1,273	39 %	139	8
3. ธุรกิจบริการ	721	12	733	23 %	82	5
รวม	3,199	42	3,241	100 %	356	20

ผลการศึกษา (Results)

คณะผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 356 ราย และได้ทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการแจกแบบสอบถามแก่ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลก ที่เข้าร่วมการประชุมสัมมนาของ

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) จังหวัดพิษณุโลก ในวันที่ 10 มีนาคม 2562 ณ โรงแรมแห่งหนึ่ง ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งได้รับแบบสอบถามตอบกลับ จำนวน 283 ราย คิดเป็นร้อยละ 79.49 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เลือก (ดังแสดงในตาราง 3)

ตาราง 3 การวิเคราะห์ความเหมาะสมของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนประชากร (คน)	ร้อยละของประชากร	จำนวนตัวอย่างตามที่คำนวณโดยสูตรของ Taro Yamane	จำนวนตัวอย่างที่คำนวณได้ตามตารางสำเร็จของ Taro Yamane (ความคลาดเคลื่อน 10%)	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (คน)	ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามต่อจำนวนตัวอย่างที่เลือก
1. ธุรกิจการผลิต	1,235	38.00	135	77	55	40.74
2. ธุรกิจการค้า	1,273	39.00	139	79	156	112.23
3. ธุรกิจบริการ	733	23.00	82	122	72	87.80
รวม	3,241	100.00	356	278	283	79.49

แม้ว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างจะเลือกแบบมีชั้นภูมิ (Stratified sampling) แต่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา งบประมาณ และแรงงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) แทน โดยมุ่งให้ได้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามตามที่ต้องการ ดังนั้น การเมื่อพิจารณาจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอุตสาหกรรม

จะเห็นได้ว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามจากประเภทอุตสาหกรรมการค้ามากกว่าจำนวนตัวอย่างที่คำนวณไว้ก่อนการแจกแบบสอบถาม (คิดเป็นร้อยละ 112.23) อย่างไรก็ตามจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 283 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนตัวอย่างที่คำนวณได้จากตารางสำเร็จของ Taro Yamane (ความคลาดเคลื่อน 10%) ที่คำนวณได้ 278 คน จึงถือว่าเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดได้

ตาราง 4 ข้อมูลจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ			5. ประเภทอุตสาหกรรม		
ชาย	106	37.46	ธุรกิจการผลิต	55	19.44
หญิง	177	62.54	ธุรกิจการค้า	156	55.12
รวม	283	100.00	ธุรกิจบริการ	72	25.44
2. อายุ			รวม	283	100.00
ต่ำกว่า 25 ปี	46	16.25	6. ระยะเวลาการดำเนินงาน		
25 – 30 ปี	52	18.37	ต่ำกว่า 5 ปี	128	45.23
31 – 35 ปี	72	25.44	5 – 10 ปี	106	37.46
36 – 40 ปี	45	15.90	10 ปีขึ้นไป	49	17.31
ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป	68	24.03	รวม	283	100.00
รวม	283	100.00	7. พุนจดทะเบียนของกิจการ (บาท)		
3. ระดับการศึกษา			ไม่เกิน 1 ล้านบาท	134	47.35
อนุปริญญาหรือต่ำกว่า	45	15.90	1,000,001 – 3,000,001	106	37.45
ปริญญาตรี	184	65.02	3,000,001 – 5,000,000	28	9.90
ปริญญาโท	51	18.02	ตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป	15	5.30
ปริญญาเอก	3	1.06	รวม	283	100.00
รวม	283	100.00			
4. ประสบการณ์การทำงาน					
ต่ำกว่า 5 ปี	121	42.76			
5 – 10 ปี	121	42.76			
10 ปีขึ้นไป	41	14.48			
รวม	283	100.00			

จากตาราง 4 แสดงข้อมูลจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 177 คน (ร้อยละ 62.54) และเป็นเพศชาย จำนวน 106 คน (ร้อยละ 37.46) เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่าส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 31-35 ปี จำนวน 72 คน (ร้อยละ 25.44) รองลงมาคืออายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 68 คน (ร้อยละ 24.03) และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ 36-40 ปี จำนวน 45 คน (ร้อยละ 15.90) ในส่วนของการศึกษา ผู้ตอบ

แบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 184 คน (ร้อยละ 65.02) รองลงมาคือการศึกษาในระดับปริญญาโทจำนวน 51 คน (ร้อยละ 18.02) และการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือต่ำกว่า จำนวน 45 คน (ร้อยละ 15.90) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 116 คน (ร้อยละ 42.76) เท่ากับประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี และมีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปจำนวน 41 คน (ร้อยละ 14.48)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อระบบบัญชี

ความคิดเห็นที่มีต่อระบบบัญชี	กิจการผลิต			กิจการค้า			กิจการบริการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ระบบบัญชีในกิจการเป็นสิ่งสำคัญ	4.16	1.053	มาก	4.00	0.843	มาก	4.04	0.801	มาก
กิจการของท่านที่ระบบบัญชีที่ดี	3.50	0.923	มาก	3.45	0.899	มาก	3.51	0.869	มาก

จากตาราง 5 ผู้ประกอบการกลุ่มอุตสาหกรรมผลิต อุตสาหกรรมการค้าและอุตสาหกรรมบริการ มีระดับความคิดเห็นต่อระบบบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้ประกอบการทั้ง 3 อุตสาหกรรมมีความเห็นว่ระบบบัญชีในกิจการเป็นสิ่งสำคัญในระดับมาก โดย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 4.00 และ 4.04 ตามลำดับ และมีระดับความคิดเห็นว่ากิจการของตนมีระบบบัญชีที่ดีโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 3.45 และ 3.51 ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อปัญหาระบบบัญชีจำแนกตามประเภทกิจการ

ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาระบบบัญชี	กิจการผลิต			กิจการค้า			กิจการบริการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ปัญหาด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า									
1.1 บุคลากรมีความรู้ความสามารถด้านบัญชียังไม่เพียงพอ	3.27	1.095	ปานกลาง	3.45	1.046	มาก	3.44	0.937	มาก
1.2 ขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลทางบัญชี	3.16	1.046	ปานกลาง	3.32	0.926	ปานกลาง	3.33	0.766	ปานกลาง
1.3 การจัดเก็บและรวบรวมเอกสารอย่างเป็นระบบยังไม่เพียงพอ	3.12	1.052	ปานกลาง	3.38	0.957	ปานกลาง	3.40	0.818	มาก
1.4 ระบบการจัดทำเอกสารภายในเพื่อการบันทึกบัญชียังไม่เพียงพอ	3.10	1.118	ปานกลาง	3.39	0.961	ปานกลาง	3.31	0.874	ปานกลาง
1.5 กิจการยังไม่พร้อมในการลงทุนด้านระบบบัญชี	3.14	1.173	ปานกลาง	3.49	1.007	มาก	3.41	0.921	มาก
รวม	3.15	0.943	ปานกลาง	3.40	0.801	มาก	3.35	0.723	ปานกลาง
2. ปัญหาด้านความพร้อมของกระบวนการจัดทำบัญชี									
2.1 ผู้บริหารคิดว่าการจัดทำรายงานทางการเงินมีต้นทุนสูง	3.18	0.953	ปานกลาง	3.40	0.939	มาก	3.51	0.927	มาก
2.2 ไม่มีการจัดทำรายงานให้ผู้บริหารใช้ประกอบการตัดสินใจ	3.06	1.028	ปานกลาง	3.36	1.061	ปานกลาง	3.34	0.978	ปานกลาง

ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาระบบ บัญชี	กิจการผลิต			กิจการค้า			กิจการบริการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
2.3 การจัดทำงบการเงินของ กิจการยังไม่มีที่น่าเชื่อถือ เพียงพอ	3.14	1.000	ปาน กลาง	3.36	1.067	ปาน กลาง	3.49	0.823	มาก
2.4 กิจการยังไม่มีการใช้บัญชี ธนาคารในการควบคุมระบบ การเงิน	3.02	1.029	ปาน กลาง	3.31	1.103	ปาน กลาง	3.10	1.089	ปาน กลาง
2.5 กิจการมีการใช้บัญชีธนาคาร ทำรายการค้า แต่ไม่ครบทุก รายการ	2.88	0.940	ปาน กลาง	3.26	1.130	ปาน กลาง	3.13	1.113	ปาน กลาง
รวม	3.05	0.766	ปาน กลาง	3.34	0.864	ปาน กลาง	3.32	0.730	ปาน กลาง
3. ปัญหาด้านคุณภาพข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี									
3.1 กิจการบันทึกบัญชีไม่ ครบถ้วน	3.16	1.007	ปาน กลาง	3.38	1.069	ปาน กลาง	3.30	0.985	ปาน กลาง
3.2 กิจการไม่สามารถนำข้อมูล ทางบัญชีมาใช้วางแผนการ แข่งขันได้	3.06	1.047	ปาน กลาง	3.32	1.085	ปาน กลาง	3.45	0.942	มาก
3.3 กิจการไม่สามารถนำข้อมูล ทางบัญชีมาใช้วางแผนภาษี อากรได้	3.00	1.058	ปาน กลาง	3.41	1.041	มาก	3.45	1.063	มาก
3.4 กิจการไม่สามารถนำข้อมูล ทางบัญชีมาใช้ขอสินเชื่อได้	3.02	1.140	ปาน กลาง	3.38	1.082	ปาน กลาง	3.32	0.995	ปาน กลาง
3.5 จัดทำข้อมูลทางบัญชีของ กิจการล่าช้า ไม่ทันต่อ เหตุการณ์	2.98	1.049	ปาน กลาง	3.34	1.090	ปาน กลาง	3.34	0.978	ปาน กลาง
รวม	3.04	0.924	ปาน กลาง	3.37	0.976	ปาน กลาง	3.37	0.827	ปาน กลาง

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีต่อปัญหาระบบบัญชี จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม ทั้ง 3 ด้าน คือด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ด้านความพร้อมของกระบวนการจัดทำบัญชี และด้านคุณภาพข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี ผลการวิจัยพบว่า กิจการผลิตและกิจการบริการมีปัญหาในระบบบัญชีด้านปัจจัยการนำเข้าในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.15 และ 3.35 ตามลำดับ) ส่วนกิจการค้า มีปัญหาในระบบบัญชีด้านปัจจัยการนำเข้าโดยรวมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกประเภทกิจการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัญหาในระบบบัญชีในระดับปานกลาง โดย

กิจการผลิตแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบุคลากรมีความรู้ความสามารถด้านบัญชียังไม่เพียงพอในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 ในขณะที่กิจการค้าและกิจการบริการมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านบัญชียังไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 3.45 และ 3.49) และกิจการยังไม่มีพร้อมในการลงทุนด้านระบบบัญชีในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 และ 3.41 ตามลำดับ นอกจากนี้กิจการบริการมีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดเก็บและรวบรวมเอกสารอย่างเป็นระบบยังไม่เพียงพอในระดับมากด้วยเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.40 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาในระบบบัญชีในด้านความพร้อมของ

กระบวนการจัดทำบัญชี พบว่ากิจการทั้ง 3 กลุ่มอุตสาหกรรมมีปัญหาด้านความพร้อมของกระบวนการจัดทำในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 3.34 และ 3.32 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากิจการผลิต แสดงความคิดเห็นต่อปัญหาด้านผู้บริหารคิดว่าค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานทางการเงินตามมาตรฐานการบัญชีมีต้นทุนสูงและมีค่าใช้จ่ายมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18) ในขณะที่กิจการค้าและกิจการบริการ แสดงความคิดเห็นต่อปัญหาด้านผู้บริหารคิดว่าค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานทางการเงิน มีต้นทุนสูง และมีค่าใช้จ่ายมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.40 และ 3.51 ตามลำดับ) นอกจากนี้ กิจการบริการยังมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการจัดทำงบการเงินของกิจการยังไม่มีค่านำเชื่อถือเพียงพออีกด้วย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.49

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาาระบบบัญชีด้านคุณภาพข้อมูลสารสนเทศ

ทางการบัญชี พบว่ากิจการผลิต กิจการค้าและกิจการบริการ แสดงความคิดเห็นในภาพรวมที่มีต่อปัญหาาระบบบัญชีด้านคุณภาพข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.04 3.37 และ 3.37 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกประเภทอุตสาหกรรมมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง โดยกิจการผลิตแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการบันทึกบัญชีของกิจการยังมีความไม่ครบถ้วน ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.16) ในขณะที่กิจการค้าและกิจการบริการ มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการที่ผู้บริหารของกิจการไม่สามารถนำข้อมูลทางบัญชีมาใช้ในการวางแผนภาษีอากรได้ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.41 และ 3.45 ตามลำดับ นอกจากนี้ กิจการบริการยังมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านผู้บริหารของกิจการไม่สามารถนำข้อมูลทางบัญชีมาใช้ในการวางแผนการแข่งขันได้ในระดับมากอีกด้วย (ค่าเฉลี่ย 3.45)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อปัญหาาระบบบัญชีจำแนกตามขนาดกิจการ

ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาาระบบบัญชี	กิจการขนาดย่อม			กิจการขนาดกลาง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ปัญหาด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า						
1.1 บุคลากรมีความรู้ความสามารถด้านบัญชียังไม่เพียงพอ	3.57	0.939	มาก	3.38	1.261	ปานกลาง
1.2 ขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลทางบัญชี	3.38	0.838	ปานกลาง	3.31	1.032	ปานกลาง
1.3 การจัดเก็บและรวบรวมเอกสารอย่างเป็นระบบยังไม่เพียงพอ	3.45	0.900	ปานกลาง	3.46	0.877	ปานกลาง
1.4 ระบบการจัดทำเอกสารภายในเพื่อการบันทึกบัญชียังไม่เพียงพอ	3.42	0.921	ปานกลาง	3.54	1.050	มาก
1.5 กิจการยังไม่พร้อมในการลงทุนด้านระบบบัญชี	3.50	0.996	มาก	3.23	1.092	ปานกลาง
รวม	3.47	0.921	ปานกลาง	3.38	1.041	ปานกลาง
2. ปัญหาด้านความพร้อมของกระบวนการจัดทำระบบบัญชี						
2.1 ผู้บริหารคิดว่าการจัดทำรายงานทางการเงินมีต้นทุนสูง	3.53	0.941	มาก	3.23	1.013	ปานกลาง
2.2 ไม่มีการจัดทำรายงานให้ผู้บริหารใช้ประกอบการตัดสินใจ	3.45	1.021	ปานกลาง	3.08	1.038	ปานกลาง
2.3 การจัดทำงบการเงินของกิจการยังไม่มีค่านำเชื่อถือเพียงพอ	3.46	0.952	ปานกลาง	3.62	1.261	มาก

ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาระบบบัญชี	กิจการขนาดย่อม			กิจการขนาดกลาง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
2.4 กิจการยังไม่มีการใช้บัญชีธนาคารในการควบคุมระบบการเงิน	3.28	1.105	ปานกลาง	3.23	1.092	ปานกลาง
2.5 กิจการมีการใช้บัญชีธนาคารทำรายการค้า แต่ไม่ครบทุกรายการ	3.31	1.066	ปานกลาง	3.38	1.121	ปานกลาง
รวม	3.41	1.021	ปานกลาง	3.31	1.089	ปานกลาง
3. ปัญหาด้านคุณภาพของข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี						
3.1 กิจการบันทึกบัญชีไม่ครบถ้วน	3.48	0.936	ปานกลาง	3.48	0.936	ปานกลาง
3.2 กิจการไม่สามารถนำข้อมูลทางบัญชีมาใช้วางแผนการแข่งขันได้	3.44	0.978	ปานกลาง	3.44	0.978	ปานกลาง
3.3 กิจการไม่สามารถนำข้อมูลทางบัญชีมาใช้วางแผนภาษีอากรได้	3.49	1.001	ปานกลาง	3.49	1.001	ปานกลาง
3.4 กิจการไม่สามารถนำข้อมูลทางบัญชีมาใช้ขอสินเชื่อได้	3.44	0.999	ปานกลาง	3.44	0.999	ปานกลาง
3.5 จัดทำข้อมูลทางบัญชีของกิจการล่าช้า ไม่ทันต่อเหตุการณ์	3.41	1.003	ปานกลาง	3.41	1.003	ปานกลาง
รวม	3.45	0.982	ปานกลาง	3.17	1.232	ปานกลาง

ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีต่อปัญหาระบบบัญชี จำแนกตามขนาดกิจการ แบ่งเป็นกิจการขนาดย่อมและกิจการขนาดกลาง โดยแสดงปัญหาทั้ง 3 ด้าน คือด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ด้านความพร้อมของกระบวนการจัดทำบัญชีและด้านคุณภาพข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี ผลการวิจัยพบว่า ทั้งกิจการขนาดย่อมมีปัญหาทั้ง 3 ด้านในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.47 3.41 และ 3.45 ตามลำดับ) เช่นเดียวกับกิจการขนาดกลาง ที่มีปัญหาทั้ง 3 ด้านในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38 3.31 และ 3.17

ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ากิจการขนาดย่อม ประสบปัญหาบุคลากรมีความรู้ความสามารถด้านบัญชียังไม่เพียงพอ และปัญหากิจการยังไม่พร้อมในการลงทุนด้านระบบบัญชีอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57 และ 3.50 ตามลำดับ) อีกทั้งยังประสบปัญหาผู้บริหารคิดว่าการจัดทำรายงานทางการเงินมีต้นทุนสูงด้วยเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 3.53) ในขณะที่กิจการขนาดกลาง ประสบปัญหาระบบการจัดทำเอกสารภายในเพื่อการบันทึกบัญชียังไม่เพียงพอ และปัญหาการจัดทำงบการเงินของกิจการยังไม่มี ความน่าเชื่อถือเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 3.54 และ 3.62 ตามลำดับ)

ตาราง 8 ความแตกต่างของระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาระบบบัญชีในแต่ละด้านตามประเภทกิจการ

ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาระบบบัญชี	ประเภทกิจการ	$\bar{X}$	S.D	F	P-value
ปัญหาด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า	กิจการผลิต	3.15	0.943	1.806	0.166
	กิจการค้า	3.40	0.801		
	กิจการบริการ	3.35	0.723		
ปัญหาด้านความพร้อมของกระบวนการจัดทำระบบบัญชี	กิจการผลิต	3.05	0.766	2.445	0.089
	กิจการค้า	3.34	0.864		
	กิจการบริการ	3.32	0.730		

ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาระบบบัญชี	ประเภทกิจการ	$\bar{X}$	S.D	F	P-value
ปัญหาด้านคุณภาพข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี	กิจการผลิต	3.04	0.924	2.501	0.084
	กิจการค้า	3.37	0.976		
	กิจการบริการ	3.37	0.827		

ตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับของความคิดเห็นที่มีต่อปัญหา ระบบบัญชี จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม จากการทดสอบสถิติ ANOVA F-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาด้าน ความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ปัญหาด้านพร้อมของ กระบวนการจัดทำระบบบัญชี และปัญหาด้าน คุณภาพข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีของกลุ่ม ตัวอย่างทุกประเภทอุตสาหกรรมไม่มีความแตกต่างกัน โดยภาพรวมทุกประเภทกิจการมีปัญหา ระบบบัญชีทุกรายด้านในระดับปานกลาง

ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ระบบบัญชีของธุรกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม : จำแนกรายกลุ่ม อุตสาหกรรม

คณะผู้วิจัยได้สรุปประเด็นปัญหาและสาเหตุ ของปัญหา ระบบบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาด ย่อม ตามทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต ผู้ให้การ สัมภาษณ์ระบุว่ากิจการของตนประสบปัญหาขาด ระบบการแจ้งเตือนรายการรับ-จ่ายและชำระเงิน อาจ ทำให้การรับชำระหนี้หรือการจ่ายชำระหนี้ล่าช้า (ร้อยละ 14.26) นอกจากนี้ยังพบปัญหาการขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบบัญชีและสารสนเทศทางการบัญชี ของผู้ประกอบการ (ร้อยละ 71.43) ปัญหาโปรแกรม สำเร็จรูปที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับสภาพ กิจการ (ร้อยละ 14.26) ปัญหาการถูกตรวจสอบภาษี อากร (ร้อยละ 28.57) และปัญหาขาดแคลนบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการบัญชี (ร้อยละ 28.57) โดยสาเหตุของปัญหา ระบบบัญชีของกลุ่ม อุตสาหกรรมการผลิต เนื่องมาจากการขาดการ ควบคุมภายในที่ดี วัฒนธรรม ทัศนคติ ค่านิยมในการ ประกอบธุรกิจและค่านิยมในการเสียภาษี เช่น

ผู้ประกอบการไม่นิยมเข้าสู่ระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม (ร้อยละ 42.86) และบางส่วนไม่ให้ความสำคัญต่อการวาง ระบบบัญชีและการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย (ร้อยละ 28.57) ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม การผลิตส่วนใหญ่มุ่งเน้นทำการแข่งขันทางการตลาดแต่ ขาดความใส่ใจในการบัญชี และการพัฒนาความรู้ด้าน ระบบบัญชี สารสนเทศทางการบัญชีและภาษีอากร (ร้อยละ 28.57)

กลุ่มที่ 2 กลุ่มอุตสาหกรรมการค้า ผู้ให้การ สัมภาษณ์ระบุว่ากิจการของตนประสบปัญหาหลัก ได้แก่ ปัญหาการบันทึกบัญชีไม่ทันสมัยและการ ควบคุมสินค้าคงเหลือไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้เสียโอกาส และเสียเปรียบทางการค้า (ร้อยละ 12.50) ปัญหาการ ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบบัญชีและสารสนเทศ ทางการบัญชีของผู้ประกอบการและไม่สามารถ อธิบายรายละเอียดให้แก่ลูกค้าของตนได้ (ร้อยละ 25.00) ปัญหาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่ใช้ อยู่ ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับสภาพกิจการ (ร้อยละ 25.00) ปัญหาเอกสารจำนวนมากที่ไม่สามารถนำมา บันทึกบัญชีได้ครบถ้วน (ร้อยละ 37.50) และปัญหา การเปลี่ยนแปลงการใช้ระบบบัญชีจากระบบมีสมา เป็นระบบคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 12.50) โดยสาเหตุ ของปัญหา ระบบบัญชีของกลุ่มอุตสาหกรรมการค้า เนื่องมาจากรูปแบบการประกอบกิจการแบบ ครอบครัวยังไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ในการทำงานและ ขาดการวางระบบการควบคุมภายในที่ดี (ร้อยละ 12.50) ผู้ประกอบการธุรกิจการค้าเห็นพ้องกับกลุ่ม ธุรกิจการผลิตว่าสาเหตุของปัญหา ระบบบัญชี เนื่องมาจากวัฒนธรรม ทัศนคติและค่านิยมในการ ประกอบธุรกิจที่ไม่ต้องการอยู่ในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม และต้องการเสียภาษีในจำนวนเงินที่น้อย (ร้อยละ 62.50) ผู้ประกอบการธุรกิจการค้าขาดความรู้ความ เข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับระบบบัญชี และสารสนเทศ

ทางการบัญชี ประกอบกับความซับซ้อนของรายการ
ค่า ทำให้เป็นอุปสรรคในการวางระบบบัญชี (ร้อยละ
37.50) นอกจากนี้ผู้ประกอบการบางรายสะท้อนว่า
เกิดความแตกต่างระหว่างวัยของผู้ประกอบการ ทำให้
เกิดปัญหาการปรับตัวหากนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้
ช่วยในการวางระบบบัญชีของกิจการ (ร้อยละ 12.50)

กลุ่มที่ 3 กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ พบว่า
ผู้ประกอบการประสบปัญหาการไม่แยกบัญชีส่วนตัว
ออกจากบัญชีของกิจการ ทำให้การบันทึกบัญชี
ไม่สะท้อนสภาพความเป็นจริงของกิจการ (ร้อยละ
20.00) ปัญหาโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน
ไม่สอดคล้องกับสภาพกิจการ (ร้อยละ 40.00) ปัญหา
การควบคุมภายในที่บกพร่องทำให้เกิดการทุจริตของ
พนักงาน (ร้อยละ 40.00) ปัญหาการไม่ปฏิบัติตาม
กฎหมายของคู่ค้า ทำให้มีความเสียหายเปรียบในเชิงธุรกิจ
(ร้อยละ 20.00) ผู้ประกอบการกลุ่มนี้กล่าวว่าสาเหตุ
ของปัญหาระบบบัญชีเนื่องมาจากการขาดความรู้
ความเข้าใจในการบัญชีและภาษีอากร (ร้อยละ 40.00)
และการขาดการควบคุมภายในที่ดี (ร้อยละ 60.00)
ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารของกิจการไม่เล็งเห็น
ความสำคัญของการพัฒนาความรู้และเอาใจใส่การ
พัฒนาระบบการควบคุมของกิจการ

ความต้องการการพัฒนาระบบบัญชีและสารสนเทศ ทางการบัญชีของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม

1. ความต้องการการพัฒนาระบบบัญชีของ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม: วิเคราะห์รายกลุ่มอุตสาหกรรม

จากผลการสัมภาษณ์ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์
กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมการค้า
ให้คำตอบไปในทิศทางเดียวกัน คือ ต้องการจัดหา
โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี หรือโปรแกรม
คอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการจัดทำบัญชีเพื่อ
ลดข้อผิดพลาด (ร้อยละ 60) ต้องการคัดเลือก หรือ
ขอคำปรึกษาจากผู้ประสบการณ์ในการวางระบบบัญชี
ต้องการจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามกฎหมาย (ร้อยละ
20) สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์จากกลุ่มอุตสาหกรรม
บริการนั้น ต้องการคัดเลือกหรือขอคำปรึกษาจากผู้มี
ประสบการณ์ในการวางระบบบัญชี (ร้อยละ 20)

ต้องการพัฒนาระบบการควบคุมภายในที่ดี (ร้อยละ
60.00) และต้องการพัฒนาพนักงานบัญชีในกิจการ
ของตนให้มีความรู้ความสามารถ (ร้อยละ 60.00)

2. ความต้องการการพัฒนาระบบบัญชีของ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม: วิเคราะห์ตามขนาดของกิจการ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการกิจการ
ขนาดย่อมมีความต้องการพัฒนาระบบการควบคุม
ภายในให้รัดกุมรอบคอบ และมีการกำกับดูแลที่ดี
โปร่งใส ตรวจสอบได้ เช่น มีบัญชีธนาคารของธุรกิจ
มีการทำธุรกรรมผ่านธนาคารเพื่อตรวจสอบได้ใน
ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.86 ในขณะที่
ผู้ประกอบการกิจการขนาดกลางมีความต้องการ
พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากรทางการบัญชี
อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.00

เมื่อพิจารณาความต้องการการพัฒนา
กระบวนการจัดทำบัญชี พบว่าผู้ประกอบการกิจการ
ขนาดย่อม มีความต้องการระบบบัญชีและสารสนเทศ
ทางการบัญชีที่ยืดหยุ่นในการใช้งาน เข้าใจง่าย
ไม่ซับซ้อน ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.89
ในขณะที่ผู้ประกอบการกิจการขนาดกลางมีความ
ต้องการพัฒนาซอฟต์แวร์ทางการบัญชีที่มี
ประสิทธิภาพเพื่อช่วยในการจัดทำบัญชี และมีความ
ต้องการระบบบัญชีและสารสนเทศทางการบัญชีที่ช่วย
ผู้บริหารในการตัดสินใจทางธุรกิจในระดับมาก โดยมี
ค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน คือ 3.92

เมื่อพิจารณาความต้องการพัฒนาคุณภาพของ
ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี พบว่าผู้ประกอบการ
กิจการขนาดย่อม มีความต้องการพัฒนาคุณภาพ
ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อเป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับ
จากแหล่งเงินทุน เช่น ธนาคาร และผู้ให้กู้ ในระดับ
มาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.96 ในขณะที่
ผู้ประกอบการกิจการขนาดกลางมีความต้องการ
พัฒนาคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีเพื่อสร้างความ
ได้เปรียบในการแข่งขันอันนำไปสู่ความสำเร็จของ
ธุรกิจได้ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.92

แนวทางการพัฒนาระบบบัญชีของธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ตามทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้การสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันในภาพรวม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ประเด็น โดยมีรายละเอียดของแนวทางการพัฒนาระบบบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ดังสรุปรายละเอียดไว้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การพัฒนาระบบบัญชีหรือโปรแกรมจากภาคเอกชนมากกว่าภาครัฐบาล (ร้อยละ 10) เนื่องจากเกรงว่าจะถูกตรวจสอบโดยภาครัฐ โดยผู้ให้การสัมภาษณ์ A-01 กล่าวว่า “กิจการจะถูกใจระบบ หรือโปรแกรมที่ผลิตหรือสร้างจากภาคเอกชนมากกว่า เพราะความสบายใจในการใช้งาน ถ้าเป็นโปรแกรม หรือระบบฟรีของภาครัฐจะไม่ค่อยอยากได้หรืออยากใช้ เพราะกลัวเรื่องข้อมูล และภาษี”

ประเด็นที่ 2 โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นควรมีฐานข้อมูล สรุปข้อมูลแสดงผลเป็นรายวัน รายเดือน รายปี และมีบริการหลังการขายที่ดี สามารถแจ้งปัญหา หรือปรึกษาปัญหาได้ตลอดเวลาเพื่อเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน (ร้อยละ 15) โดยผู้ให้การสัมภาษณ์ A-02 กล่าวว่า “สามารถเก็บฐานข้อมูลของลูกค้าได้ สามารถสรุปข้อมูล แสดงผลเป็นรายวัน รายเดือน รายปี” และ ผู้ให้การสัมภาษณ์ A-06 กล่าวว่า “การบริการหลังการขายของโปรแกรมหรือระบบ ควรติดต่อง่าย สามารถแจ้งปัญหา หรือปรึกษาได้ตลอดเวลา เพราะในบางครั้งเวลาผู้ประกอบการได้ลองใช้งานในโปรแกรมหรือระบบแล้วเกิดปัญหาก็อยากติดต่อ แจ้งรายละเอียดกับเจ้าของโปรแกรมหรือระบบในทันที เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน”

ประเด็นที่ 3 การฝึกอบรมพนักงานที่สามารถปฏิบัติงานได้จริง (ร้อยละ 15) โดยผู้ให้การสัมภาษณ์ A-03 กล่าวว่า “การฝึกอบรมเชิงลึก เพื่อให้ผู้ประกอบการ สามารถนำมาปฏิบัติงานได้จริง รวมถึงมีการติดตาม คอยดูแลให้กิจการ” ผู้ให้การสัมภาษณ์ A-07 กล่าวว่า “การสอนบางที่ไม่มีประโยชน์ เพราะถ้ากลับมาไม่ได้ปฏิบัติก็ลืม อยากให้ทางส่วนของมหาวิทยาลัยทำเหมือนธุรกิจจำลอง เพื่อฝึกนักศึกษาให้ได้ลองปฏิบัติงานจริง เมื่อจบมาก็สามารถทำงานได้จริงเลย เป็นได้ทั้งผู้ปฏิบัติและ สามารถวางแผนวิเคราะห์ระบบได้” และผู้ให้การสัมภาษณ์ A-12 กล่าวว่า “การให้ความรู้กับผู้ประกอบการ เป็น

มาตรฐานเดียวกัน ทำบัญชีเล่มเดียวได้แล้ว การจัดอบรม องค์ความรู้ ผู้ประกอบการในต่างจังหวัด”

ประเด็นที่ 4 ควรมีการส่งเสริมการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายโดยภาครัฐ (ร้อยละ 15) โดยผู้ให้การสัมภาษณ์ A-04 กล่าวว่า “อยากให้มีกฎระเบียบเหมือนเมื่อก่อน ที่ทุกอย่างถูกต้องตามกฎหมายทั้งหมด เวลาซื้อหรือขายทุกอย่างต้องได้รับใบเสร็จ/ใบกำกับครบถ้วนถูกต้องทุกอย่าง และให้ความรู้กับผู้ประกอบการเกี่ยวกับเรื่องบัญชี ภาษี” เช่นเดียวกับผู้ให้การสัมภาษณ์ A-06 “อยากให้ภาครัฐช่วยสนับสนุนให้มีที่ปรึกษาทางบัญชีให้กับผู้ประกอบการที่เพิ่งเริ่มทำธุรกิจ” และผู้ให้การสัมภาษณ์ A-10 “การบังคับใช้กฎหมายของประเทศเรา ที่ไม่เสมอภาคกันในทุก ๆ คน มีผู้ประกอบการธุรกิจบางราย หลีกเลียงหลบหลีกที่จะไม่ทำธุรกิจให้ถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้ผู้ประกอบการที่ทำทุกอย่างถูกต้อง เหมือนเสียเปรียบ รวมถึงมีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้นด้วย”

ประเด็นที่ 5 ควรมีแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการในการปรับปรุง พัฒนาโปรแกรม (ร้อยละ 15) โดยผู้ให้การสัมภาษณ์ A-09 กล่าวว่า “มีแหล่งเงินทุนสำหรับเพื่อให้ผู้ประกอบการมาปรับปรุง พัฒนาโปรแกรม และระบบบัญชีในกิจการสินเชื่อเพื่อพัฒนาระบบบัญชี”

สรุปและอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)

จากผลการศึกษาเชิงปริมาณสามารถสรุปได้ว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลก ประสบปัญหาในระบบบัญชีด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ากิจการค้า และกิจการบริการมีปัญหาด้านบุคลากรมีความรู้ความสามารถด้านบัญชียังไม่เพียงพอ รวมถึงมีปัญหาด้านกิจการยังไม่พร้อมในการลงทุนด้านระบบบัญชีในระดับมาก โดยเฉพาะกิจการบริการพบว่ายังมีปัญหาในด้านการจัดเก็บและรวบรวมเอกสารอย่างเป็นระบบยังไม่เพียงพอในระดับมากอีกด้วย

สำหรับ ปัญหา ด้าน ความ พร้อม ของ กระบวนการจัดทำบัญชี พบว่าทุกประเภทกิจการมี

ความคิดเห็นในแต่ละรายด้านในระดับปานกลาง ยกเว้นกิจการค้า และกิจการบริการ ที่มีปัญหาด้านผู้บริหารคิดว่าค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายงานทางการเงินตามมาตรฐานการบัญชี มีต้นทุนสูงและมีค่าใช้จ่ายมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ ในระดับมาก อีกทั้งกิจการบริการ ยังมีปัญหาในด้านการจัดหางบการเงินของกิจการยังไม่มีค่าน่าเชื่อถือเพียงพอในระดับมากอีกด้วย

ปัญหาด้านคุณภาพข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี พบว่าทุกประเภทกิจการมีความเห็นในแต่ละรายด้านในระดับปานกลาง ยกเว้นกิจการค้า และกิจการบริการ ที่มีปัญหาด้านการที่ผู้บริหารของกิจการไม่สามารถนำข้อมูลทางบัญชีมาใช้ในการวางแผนภาษีอากรได้ ในระดับมาก อีกทั้งกิจการบริการ ยังมีปัญหาในด้านผู้บริหารของกิจการไม่สามารถนำข้อมูลทางบัญชีมาใช้ในการวางแผนการแข่งขันได้ ในระดับมากอีกด้วย ผลการศึกษาเชิงคุณภาพได้ข้อสรุปที่สอดคล้องกันกับเชิงปริมาณ กล่าวคือ ทั้ง 3 กลุ่มธุรกิจขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านระบบบัญชีและสารสนเทศทางการบัญชี รวมทั้งขาดการควบคุมภายในที่ดี โดยธุรกิจกลุ่มอุตสาหกรรมบริการได้ผลการศึกษาที่ตรงกันทั้ง เชิง ปริมาณ และ เชิง คุณภาพโดยผู้ประกอบการเน้นว่าระบบบัญชีของตนประสบปัญหาความไม่น่าเชื่อถือในการจัดหางบการเงินในระดับมากงบการเงินไม่สอดคล้อง และสะท้อนสภาพความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจ ระบบบัญชีขาดการควบคุมภายในและไม่สามารถนำข้อมูลทางการบัญชีมาใช้ในการวางแผนธุรกิจเพื่อเสียภาษีอย่างถูกต้องตามกฎหมายได้

แม้ว่าผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่าผู้ประกอบการ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแต่ละประเภทอุตสาหกรรมมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหา ระบบบัญชีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลก ในปัจจุบันประสบปัญหาในระบบบัญชีไม่แตกต่างกันในทุกกลุ่มอุตสาหกรรม และปัญหายังคงพบอยู่ในการประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งในประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

สอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ของ Zhou (2010); Maseko and Manyani (2011); Tirasriwat (2012) และ Sriwiyanti (2016) ที่พบปัญหาหลักได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจด้านการบัญชี และการควบคุมภายในของผู้ประกอบธุรกิจ การมองว่าการพัฒนาระบบบัญชีทำให้เสียต้นทุน โดยไม่ช่วยลดภาระภาษี และการขาดแคลนซอฟต์แวร์ทางการบัญชีที่มีประสิทธิภาพ สามารถบันทึกบัญชีให้สะท้อนสภาพความเป็นจริงของธุรกิจอย่างครบถ้วนและถูกต้องตามหลักการบัญชี

ข้อค้นพบจากผลการวิจัยเชิงคุณภาพระบุว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดพิษณุโลกต้องการการพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี และต้องการผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีในการให้คำแนะนำปรึกษาทั้งด้านการวางระบบบัญชีและการควบคุมภายใน รวมทั้งต้องการการอบรมพัฒนาความรู้พนักงานในองค์กร ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ Zhou (2010) ที่กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาระบบบัญชีและสารสนเทศทางการบัญชีของผู้ประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ว่าควรมีการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งทางด้านกฎหมาย และการพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูป โดยเฉพาะสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมควรมีการสร้างความเข้มแข็งและให้อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบแก่เจ้าหน้าที่รัฐในการกำกับดูแลและแนะนำการประกอบธุรกิจ สำหรับการพัฒนาซอฟต์แวร์ให้ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้น Zhou (2010) ได้เสนอแนะจากผลการวิจัยว่าควรประเมินสภาพและความจำเป็นในการใช้ซอฟต์แวร์โดยพิจารณาลักษณะการประกอบธุรกิจในแต่ละอุตสาหกรรม รวมทั้งควรให้การศึกษอบรมการใช้ซอฟต์แวร์แก่ผู้ใช้ ระดมเงินทุนในการพัฒนาซอฟต์แวร์ให้แก่ผู้พัฒนา และเอาใจใส่ต่อการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ของพนักงานในองค์กร เพื่อประสิทธิภาพการทำงานอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหาความพร้อมด้านการลงทุนในระบบบัญชีและปัญหาด้านการจัดเก็บและรวบรวมเอกสารอย่างเป็น

ระบบ ซึ่งพบว่าอยู่ในระดับมาก รวมทั้งยังพบว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความต้องการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นด้านระบบบัญชีสารสนเทศทางการบัญชีและการพัฒนาซอฟต์แวร์ทางการบัญชี จึงเสนอแนะให้มีการศึกษาเพิ่มเติมถึงการนำผลการวิจัยไปใช้ โดยหน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือสถาบันการศึกษาอาจพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาระบบบัญชีของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานภาครัฐฯ หรือสถาบันการศึกษา อาจนำข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหาระบบบัญชีและความต้องการพัฒนาระบบบัญชีมาออกแบบหลักสูตรเพื่อจัดอบรมพัฒนาความรู้แก่บุคลากรของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นรายอุตสาหกรรมเพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบปัญหาเชิงลึกเกี่ยวกับความพร้อมด้านการลงทุนในระบบบัญชี ปัญหาการจัดเก็บและรวบรวมเอกสารอย่างเป็นระบบ และความต้องการพัฒนาระบบบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อาจเป็นแนวทางให้

หน่วยงานภาครัฐฯ พิจารณาจัดสรรเงินทุนสนับสนุนการพัฒนาซอฟต์แวร์ หรือสถาบันการศึกษาอาจทำการศึกษาวิจัยและพัฒนาซอฟต์แวร์ทางการบัญชีให้มีประสิทธิภาพ ใช้งานได้จริงตรงตามสภาพการประกอบธุรกิจในแต่ละอุตสาหกรรม

3. หน่วยงานภาครัฐฯ หรือสถาบันการศึกษา อาจพิจารณาสร้างศูนย์พัฒนาความรู้ หรือ ที่ปรึกษา ด้านการวางระบบบัญชีและการเก็บรวบรวมเอกสารอย่างเป็นระบบ รวมทั้งให้คำปรึกษาทางด้านการวางแผนการควบคุมภายใน การวางแผนภาษี และการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (Suggestions for Future Research)

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาโดยขยายขอบเขตพื้นที่ เช่น ภาคเหนือตอนล่าง หรือทั้งประเทศ เพื่อสามารถอธิบายครอบคลุมทั้ง 3 กลุ่มอุตสาหกรรมทั่วประเทศ

บรรณานุกรม (Bibliography)

Hongsombud, A., Ussahawanitchakit, P., and Muenthaisong, K. (2012). Accounting Quality control and Firm Growth an: Empirical Investigation of Corporate Governance Awarded Firms in Thailand. **Journal of Academy of Business and Economics**, 12(5), 97–124.

Kirby, D.A, and King, S.H. (1997). Accountants and small firm development: Filling the expectation gap. **The Service Industries Journal**, 17(2), 294–304.

Laonamtha, U. (2016). The Effect of Accounting System Design Effectiveness on Organization Efficiency and Business Success of Electronics Parts Businesses in Thailand. **RMUTL Journal of Humanities and Social Sciences**, 4(2), 91–100.

López, O.L, and Hiebl M.R.W. (2015). Management Accounting in Small and Medium-sized Enterprises: Current Knowledge and Avenues for Further Research. **Journal of Management Accounting Research**, 27(1), 81–119.

Maseko, N. and Manyani, O. (2011). Accounting Practices of SMEs in Zimbabwe: An investigative study of recording keeping for performance measurement (A case study of Bindura). **Journal of Accounting and Taxation**, 3(8), 171–181.

Marriott, N. and Mattiott, P. (2000). Professional accountants and the development of a management accounting service for the small firm: Barriers and possibilities. **Management Accounting Research**, 11, 475–492.

- Ministerial regulations on determining the number of employment and fixed asset value of small and medium enterprises.** (2002). Retrieved March 31, 2019, from <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER2/DRAWER039/GENERAL/DATA0000/00000434.PDF>
- Mitchell, F., and Reid, G.C. (2000). Problems, challenges and opportunities: the small business as a setting for management accounting research. **Management Accounting Research**, 11(4), 385–390.
- Nandan, R. (2010). Management accounting needs of SMEs and the role of professional accountants: A renewed research agenda. **Journal of Management Accounting Research**, 8(1), 65–78.
- Office of Small and Medium Enterprise Promotion (OSMEP). (2017). **Promoting small and medium-sized enterprises in hinterland.** Retrieved March 30, 2019, from https://www.sme.go.th/upload/mod_download/Hinterland%20report%20-%20Phitsanulok-20171113110620.pdf
- Office of Small and Medium Enterprise Promotion (OSMEP). (2018). **Amount of small and medium-sized enterprises in Phitsanulok Province.** Retrieved February 6, 2018, from <https://www.sme.go.th>.
- Office of Small and Medium Enterprise Promotion (OSMEP). (2019). **Gross domestic product of Small and Medium enterprises.** Retrieved March 30, 2019, from https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20190909060638.pdf
- Olatunji, T.E. (2013). The impact of accounting system on the performance of small and medium scale enterprises in Nigeria – a survey of SME’s in Oyo State–Nigeria. **International Journal of Business and Management Invention**, 2(9), 13–17.
- Onugo, B. (2005). **Small and medium enterprises (SMEs) in Nigeria: Problems and prospects.** (Doctoral dissertation), Ph.D., St.Clements University, Switzerland.
- Panawong, C. (2019). **Qualitative Research Methodology: From Theory to Practice.** Phitsanulok: Naresuan University Publishing House.
- Prabpai, P., Kittilap, R., and Ninpong, R. (2020). Accounting Management of SMEs Entrepreneurs in Amphoe Muangkhonkaen, Khon Kaen. **NEU Academic and Research Journal**, 10(1), 34–45.
- Rahman, M.M., Ahammed, M.U. Udin and Uddin, A.R.M. (2015). Obstacles and implementation of accounting software system in Small Medium Enterprises (SMEs): Case of South Asian Perspective. **International Journal of Science and Business**, 1(1), 7–15.
- Revenue Department. (2018). **Characteristic of SMEs.** Retrieved June 6, 2018, from <https://www.rd.go.th/publish/38056.0.html>
- Sengpanich, A. (2015). Accounting and the utilization of accounting information for management of small and medium enterprises in Northern Thailand. **Journal of Modern Management Science**, 8(2), 101–113.
- Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand. (2018). **Definitions of SMEs.** Retrieved

- December 28, 2018, from <https://www.smebank.co.th/about/definition>
- Sriwiyanti, E. S. A. (2016). The application of accounting system at SMEs in Pematangsiantar. **European Journal of Accounting, Auditing and Finance Research**, 4(9), 60–65.
- Tirasriwat, A. (2012). Accounting information problems which are the obstacles to SMEs financing. **APHEIT Journal (Humanities and Social Sciences)**, 18(2), 186–198.
- Wilai, W., Jongjit, L., and Prajit, H. (2006). **Accounting System**. (23rd Ed). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Wongratana, C. (2007). **Statistical Techniques for Research**. (10th ed.). Bangkok: Faculty of Education, Srinakharinwirot University.
- Zhou, L. (2010). The research on issue and countermeasures of accounting information of SMEs. **International Journal of Business and Management**, 5(3), 223–225.